

Sefagül Aslan: Lenin'in fedaisi Kamo'dan Nubar'a... Devrimin özgün kişilikleri

Posted on 17/08/2019

“Ama gerçek, sık sık olduğu gibi, tüm ‘hayal ürün’lerinden daha şaşırtıcı ve karmaşık olduğunu kanıtladı” der Maksim Gorki, Kamo için yazdığı bir yazıda.

Nubar yoldaşın ölümsüzlüğünün üzerinden iki yılı aşkın zaman geçti. Ona dair birçok yazı yazıldı, onun üzerine birçok röportaj verildi.

Ünlü Bolşevik devrimci Kamo'nun yaşamını okurken, Nubar yoldaşla olan benzerliğini yakaladığımda inanılmaz şaşırdım. Ama her ikisinin de Ermeni olması, her ikisinin de devrimin en yılmaz fedaileri olduğunu düşününce kuşkusuz bu benzerliğin tesadüfün çok ötesinde bir zorunluluk olduğunu anladım.

Kamo'nun Bolşevik devrimin başarısı için akla hayale gelmeyecek işler yaptığını, kendisini her türlü düşman saldırısından yaratıcı zekasıyla, olağan dışı hareket tarzıyla nasıl boşa düşürdüğünü gözlerim faltaşı halindeyken okudum.

Lenin'den gelen her türlü talimatı eksiksiz, nasıl yerine getirdiğini okudum. Lenin'den gelen tüm talimatlara, “Lenin diyorsa bir bildiği vardır” diyen Kamo gibi Nubar yoldaş da “Parti diyorsa bir bildiği vardır” diyerek bütün görevleri eksiksiz yerine getiriyordu.

Kamo, çeşitli ülkelere giderek, devrime hizmet edecek iğne ucu kadar olanağı değerlendiriyor, hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Nubar yoldaş da partisi nerede görevlendirmişse oraya gitmiş, her fırsatı her ilişkiyi devrimin çıkarına hazır hale getirmişti.

Hapishaneye girdiğinde duvardaki bir çıkıntıyı, kaçışın adımı haline getiren Kamo, duvardan atlar, şaşkın bakışlarıyla kendisine bakan çocuğa, sakın bir şekilde düştüm der. Bu öyle bir özgüvendir ki, özgüven güvenden gelir kuşkusuz. Partisine, önderine ve devrime olan güvenden.

Nubar yoldaş da apartmanda ev sahibinin olmadığı bir evden kendisine bağladığı ipi aşağıdaki yoldaşını çekmek için kullandığında, etraftan şaşkın gözlerle bakan mahalle sakinlerine “film çekiyoruz” diyecek kadar kıvrak bir zekaya olağanüstü bir fiziğe sahip olduğunu gösteriyordu. Arabayı park etmek isteyen yoldaşına arabaları kendi elleriyle kaldırarak yer açan biridir o. Ama tıpkı Kamo gibi tüm yeteneklerini tüm olağanüstü özelliklerini yalnız ve yalnızca partinin yani devrimin hizmetine sunuyordu.

Tüm yaşamı yeterince yansıtılmayan Nubar yoldaşın, halihazırda yazılanlar dahi okunduğunda dahi yaşamı şaşkınlık verebilir, ama girişte de ifade ettiğim gibi devrimin bu özgün kişiliklerini okumak ve az rastlanır Nubar yoldaş gibi insanları görünce, gerçeğin tüm hayal ürünlerinden daha şaşırtıcı ve karmaşık olduğunu görüyoruz.

Zira “Bütün bu özelliklerin tek bir insanda toplanması, ilk bakışta çelişik gibi görünebilir. Ama değildir. Zira, Kamo tutarlı bir insandır ve gerçek bir devrimcidir.” (Lenin’in fedaisi Kamo-Jacques Baynac)

Yumurta sepetinde parti belgelerini taşıyan Kamo’yu yolda durduran polisin sorusu üzerine “Görmüyor musun yumurta taşıyorum” diyen Kamo bir tarafta, onun takipçisi Nubar yoldaş da arabanın kasasında füze taşırken, polis durdurur, önce polise yanında taşıdığı köy peynirinden ikram edip, sohbet geliştirir. Nubar yoldaşın sohbetiyle gevşeyen polis, bir de kasaya bakmak ister, füzeyi görüp de anlam vermeyen polis, bu nedir diye sorar. Nubar yoldaş da “soba borusu, eve götürüyorum” der. Polis inanarak, yolcular Nubar yoldaş.

Yine başka bir zamanda, yolcu otobüsünü durduran asker, bütün herkesten kimlik ister.

Duymamış gibi yapan Nubar yoldaş, başına çöreklenen askerin “amca çıkar kimliğini” sözleri üstüne, çantasını dakikalarca karıştırır. En sonunda kulak cihazını takarak, ne dedin der. Asker kulak cihazını gördükten sonra bir de çok bekletilmiş olacak ki, “tamam tamam bir şey yok” diyerek, otobüse yol verir.

Mücadele görevlerini sürdürmek için girdiği hapisanede 3 yıl boyunca kendisinin deli olduğuna herkesi inandıran Kamo, nasıl olağanüstü bir iradedir ki, en sonunda kendisi bile “delirdim mi gerçekten” diye kendisine sormadan edemez. Nubar yoldaş da savaş ve düşman gerçekliğini çok iyi tanıyarak, çalışmalarında hiçbir zaman düz bir çizgide yürümemiştir.

O sabotajcılıktan, usta taklitçiliğine, her yere girip çıkarak düşmanı alt etmeye kadar her türlü ustalıkta her renge, her kişiliğine bürünebilmiştir. Onun için verdiği askeri eğitimlerde de yoldaşlarıyla teorinin değil, pratiğin diliyle, zengin taktiklerle eğitimleri “ilginç” bir hale getirmiştir.

Kamo’ya anılarını yazması istendiğinde, önce yaşadıklarında anlatılacak bir taraf görmez, çünkü o her şeyi doğallığında yaptığını, devrimin “sıradan” görevlerini yaptığını düşünerek kabul etmez.

Sonra özellikle Gorki’nin ısrarları üzerlerine bir şeyler yazar. Ama yazdıklarında neredeyse kendisi yoktur, onda “ben” yoktur. “Biz, yoldaşlarımız, partimiz, devrimimiz” vardır. Onun tüm yaptıklarına karşılık kendini göstermeme, devrimin “sıradan” neferi gibi gösterişsiz yaşamında, tıpkı onun gibi kendisinden yaklaşık 100 yıl sonra ölümsüzleşen kendi milliyetine ait Nubar yoldaşın yaşamını görürüz.

O, Filistin’den Ermenistan’a, Dersim’de, Avrupa’da, Rojava’da halk düşmanlarıyla, silahlı silahsız girdiği tüm mücadelelerde kuşkusuz galip gelmiştir.

Bazen kendi yaşadıklarını paylaşmak istese, başkasının anısı gibi anlatan, kendinden bahsetmeyen, anılarını yazması istendiğinde ise tıpkı Kamo gibi davranan gerçek bir komünisttir o.

Gorki, Kamo'ya dair yazdığı anılarında Kamo'da mülkiyet duygusu denen şeyin olmadığını söyler. Devamla "Söz konusu olan kendi gömleği, ayakkabıları ya da herhangi bir kişisel malı olduğunda, 'Lütfen! Al!' sözü dilinden düşmüyor" diye devam eder.

Kamo'nun ardından 95 yıl sonra şehit düşen Nubar yoldaşın da arkasından hemen hemen aynı şeylerin yazılıyor olması nasıl bir tesadüftür.

Nubar yoldaş, şimdiki tarihte, tarihi de şu anda yaşatmış efsanevi yaşamıyla, savaşımıyla, kuşkusuz gelecekte de anlatılmaya ve yaşatılmaya devam edecek gerçek bir komünist, bir komutandır.

Kaynak: [Özgür Gelecek](#)